

Finansdepartementet
103 33 Stockholm
Er referens Fi2017/04399/BATOT

En jämnare utveckling av arbetskostnadsindex i pris- och löneomräkningen

Arbetsgivarverket har anmodats att lämna skriftliga synpunkter på förslagen i promemorian ”En jämnare utveckling av arbetskostnadsindex i pris- och löneomräkningen”. Arbetsgivarverket begränsar sitt yttrande till att avse frågor av arbetsgivarpolitisk karaktär.

Pris- och löneomräkningen i ramanslagssystemet är en skarpsinnig konstruktion som löst många problem och som varit en viktig del i den svenska förvaltningsmodellen. Systemet har en god förankring hos både beslutsfattare och parter på det statliga avtalsområdet och har tjänat Sverige väl. Det finns dock alltid möjligheter att göra ett bra system ännu bättre utan att förändra systemets syfte och mening. Som nämns i promemorian har Arbetsgivarverket i vår rapport ”Löneomräkningen i det statliga ramanslagssystemet – framtida utveckling och behov av förändring” också föreslagit ett femårigt glidande medelvärde av de årliga förändringarna i AKI-ram.

Av de anslag som myndigheterna använder för förvaltnings- och investeringsändamål så går cirka 60 procent till löner och andra arbetskraftskostnader. Sedan pris- och löneomräkningen infördes i mitten av 1990-talet har dock uppskrivningen av anslag för löner varierat kraftigt mellan åren. En jämnare uppräkningsmetod skulle därför ge de statliga myndigheterna bättre förutsättningar för att planera sin verksamhet och sin kompetensförsörjning. Det skulle leda till en bättre kostnadseffektivitet och underlätta den statliga sektorns utvecklingsinsatser. En ökad förutsägbarhet ökar också arbetstagarens arbetstrygghet och gör statliga jobb mer attraktiva samt ger finansmakten bättre kontroll över statsbudgetens utveckling. Arbetsgivarverket tror att en jämnare anslagsutveckling ger en stabilitet och i förlängningen även är till stor fördel för både medborgare, företag och samhällsekonomin i stort.

Arbetsgivarverket vill dock påpeka att införandetidpunkten på kort sikt kan vara av betydelse för ett nytt systems legitimitet. På lite längre sikt har inte införandetidpunktens värde någon större betydelse, men på kort sikt kan en införandetidpunkt med extremt låga eller höga värden ha betydelse för hur ett nytt system tas emot. Arbetsgivarverket vill framhålla att den omläggning av statistiken som SCB, på internationella rekommendationer, gjorde under 2017 kan få stora konsekvenser för AKI-ram. Omläggningen innebär att FoU inte längre är att betrakta som hjälpverksamhet vilket får konsekvensen att t.ex. Ericsson AB inte längre ingår i beräkningsunderlaget för tillverkningsindustrins arbetskostnadsindex. Omläggningen av statistiken leder med stor sannolikhet till att AKI-ram får ett sådant extremt lågt värde för det föreslagna utjämningsystemets startår 2019.

Ett utjämningsystem skulle visserligen mildra effekten av ett sådant lågt värde men samtidigt skulle det innebära mycket låga glidande medelvärden de närmaste 5 åren. Efter det årliga produktivitetsavdraget skulle det så kallade löneomräkningstalet riskera att bli negativt dvs. en nedskrivning av anslagen för löner. En dålig start för ett utjämningsystem skulle lätt kunna kopplas till konsekvenserna av själva systemets införande i stället för omläggningen av statistiken. För att undvika detta förslår därför Arbetsgivarverket att AKI-ram använder det beräkningsunderlag som använts tidigare. Med denna reservation vill Arbetsgivarverket tillstyrka förslagen i promemorian.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Eva Liedström Adler. Vid den slutliga handläggningen deltog förhandlingschef Anna Falck, kommunikationschef Lars Andrén och chefsekonom Roger Vilhelmsson, föredragande.

Eva Liedström Adler

Roger Vilhelmsson